

Súd: Správny súd v Košiciach
Spisová značka: 3S/31/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0924100604
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 11. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ing. Lenka Figulová
ECLI: ECLI:SK:SpSKE:2025:0924100604.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správny súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ing. Lenky Figulovej, a členov senátu Mgr. Michala Magura a JUDr. Radovana Turčíka, v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX. XXXX XXXX, bytom C. XX, XXX XX D., proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, kancelária Košice, so sídlom Murgašova 3, 040 41 Košice, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. KaKE-54304/11687/2024-66768/2024 zo dňa 14. júna 2024, takto

rozhodol:

- Žalobu z a m i e t a .
- Účastníkom konania právo na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

I.
Priebeh administratívneho konania

1. Rozhodnutím č. KaKE-54304/11687/2024-66768/2024 zo dňa 14. júna 2024 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“) žalovaný nepriznal žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci, a to podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom a účinnom znení (ďalej aj „zákon o právnej pomoci“).

2. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovaný uviedol, že žalobca žiadosťou doručенou dňa 16. mája 2024 požiadal o poskytnutie právnej pomoci (ďalej aj „žiadosť o poskytnutie právnej pomoci“) v právnej veci o preskúmanie rozhodnutia Mesta Košice, pracovisko Košice – Západ (ďalej aj „stavebný úrad“) č. MK/A/2024/08219-22/II/SOM zo dňa 02. apríla 2024 (ďalej aj „rozhodnutie o umiestnení stavby“), ktorým uvedený orgán verejnej správy ako vecne a miestne príslušný stavebný úrad I. stupňa rozhodol na základe návrhu navrhovateľov: Majitelia a užívatelia záhrad v záhradkárskej osade Terasa, ulička 3, Československého odboja Košice (ďalej aj „navrhovatelia“) o umiestnení stavby s názvom „Rekonštrukcia vodovodnej prípojky a areálový rozvod pitnej vody“ na ulici Československého odboja v Košiciach, v záhradkárskej osade Terasa, ulička 3, na pozemkoch KN-C, parc. č. 4298, 4297/14, 4131/1, 4167/5, 4168/5, 4169/5, 4172/6, 4172/5, 4181/5, 4174/5, 4176/6, 4181/4, 4177/1, 4179, 4181/2, 4203/1, 4206, 4208/1, na pozemku KN-C parc. č. 4210/2, a na pozemku KN-E parc. č. 6127/5 v kat. úz. Terasa tak, ako to je zakreslené v situačnom výkrese umiestnenia stavby (ďalej aj „predmetná stavba“). Rozhodnutie o umiestnení stavby bolo riadne oznámené verejnou vyhláškou a bolo vyvesené na úradnej tabuli a webovom sídle stavebného úradu.

3. Z listín predložených žalobcom žalovaný zistil, že Mesto Košice, referát stavebného úradu, pracovisko Košice – Západ rozhodnutím č. MK/A/2023/20194-07 zo dňa 21. novembra 2023 nevyhovelo žiadosti

žalobcu a nepriznalo mu postavenie účastníka konania vedeného pod č. MK/A/2023/20194-02/II/SOM. Okresný úrad Košice, Odbor výstavby a bytovej politiky v konaní o odvolaní žalobcu uvedené rozhodnutie potvrdil. Rozhodnutie o odvolaní nadobudlo právoplatnosť dňa 20. februára 2024.

4. Stavebný úrad následne oznámil verejnou vyhláškou dňa 06. marca 2024 začatie územného konania všetkým známym účastníkom konania a dňa 26. marca 2024 uskutočnil ústne pojednávanie spojené s miestnym zisťovaním. Na konanie boli prizvaní účastníci konania v zmysle § 34 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v platnom a účinnom znení (ďalej aj „stavebný zákon“); stavebný úrad zároveň upovedomil účastníkov konania a dotknuté orgány o práve uplatniť námietky a pripomienky. Dňa 02. apríla 2024 bolo vydané rozhodnutie o umiestnení stavby. Žalobca dňa 19. apríla 2024 podal proti rozhodnutiu o umiestnení stavby odvolanie. Stavebný úrad z dôvodu, že žalobcovi nebolo priznané účastníctvo, vo vyjadrení zo dňa 29. apríla 2024 žalobcovi oznámil, že odvolanie je neprípustné.

5. Vychádzajúc z doložených dokladov žalovaný mal za preukázané, že žalobca nebol v postavení navrhovateľa, ktorý podal písomný návrh na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby (podaný dňa 04. augusta 2023), a nebol ani účastníkom územného konania o umiestnení predmetnej stavby, výsledkom ktorého je rozhodnutie o umiestnení stavby, a preto žalobcovi chýba aktívna vecná legitímácia na podanie správnej žaloby proti tomuto rozhodnutiu.

6. Samostatnou žiadosťou žalobca požiadal o poskytnutie právnej pomoci v právnej veci správnej žaloby opomenutého účastníka územného konania vedeného stavebným úradom pod č. MK/A/2024/08219-22/II/SOM.

7. Žalovaný na základe vyššie uvedeného konštatoval, že v predmetnej právnej veci o preskúmanie vyššie označeného rozhodnutia, s ktorou sa žalobca obrátil na žalovaného, ide o zrejmu bezúspešnosť sporu v zmysle § 8 zákona o právnej pomoci, a nie sú tak kumulatívne splnené zákonom stanovené podmienky na priznanie nároku na právnu pomoc. Z uvedeného dôvodu žalovaný mal za to, že nie je nevyhnutne potrebné zaujať stanovisko k tomu, či žalobca spĺňa podmienku stavu materiálnej núdze a podmienku hodnoty sporu. Nesplnenie uvedenej podmienky malo za následok negatívne rozhodnutie žalovaného o nároku na poskytovanie právnej pomoci.

II.

Konanie pred správnym súdom

8. Včas podanou správnou žalobou zo dňa 11. júla 2024, doručenou Správneému súdu v Košiciach toho istého dňa, sa 1/ E. B., nar. XX. XXXXX XXXX a 2/ A. B., nar. XX. XXXX XXXX ako žalobcovia, obidvaja bytom C. XX, XXX XX D. domáhali voči žalovanému preskúmania rozhodnutia žalovaného č. KaKE-54310/11689/2024-66782/2024 zo dňa 14. júna 2024 o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci E. B. a rozhodnutia č. KaKE-54304/11687/2024-66768/2024 zo dňa 14. júna 2024 o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci A. B.; žalobcovia uvedené rozhodnutia považovali za nezákonné, žiadali ich zrušiť a veci vrátiť žalovanému na ďalšie konanie, pričom súdne konanie bolo vedené pod sp. zn. 3S/18/2024.

9. Uznesením č.k. 3S/18/2024-16 zo dňa 15. augusta 2024 správny súd vylúčil podľa § 66 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v platnom a účinnom znení (ďalej aj „SSP“) na samostatné konanie vec o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. KaKE-54304/11687/2024-66768/2024 zo dňa 14. júna 2024 (výrok I.) a rozhodnutie žalovaného č. KaKE-54310/11689/2024-66782/2024 zo dňa 14. júna 2024 správny súd preskúma v konaní vedenom pod spisovou značkou 3S/18/2024 (výrok II.), t.j. napadnuté rozhodnutie je predmetom súdneho prieskumu v tomto súdnom konaní. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 21. augusta 2024.

10. V správnej žalobe žalobca rekapituloval priebeh administratívneho konania vo veci umiestnenia predmetnej stavby (popísaného v ods. 2. a nasl. odôvodnenia tohto rozsudku), a popísal konanie pred žalovaným vo veci poskytovania právnej pomoci, vyúsťujúce do vydania napadnutého rozhodnutia.

11. Orgány verejnej správy sa podľa žalobcu vo svojich rozhodnutiach vydaných v územnom konaní nevysporiadali so skutočnosťou, že vlastníkom existujúcej vodovodnej prípojky, ktorá sa má rekonštruovať, je Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov lokalita Terasa 32-24 v Košiciach a nie občianske združenie Záhradky Košice – Terasa, ulička č. 3, so sídlom Turgenevova č. 2241/33, Košice. Základná organizácia Slovenského zväzu záhradkárov lokalita Terasa 32-24 v Košiciach tak nebola účastníkom stavebného konania a stavba sa má zrealizovať bez jej účasti.

12. Žalobca je rádovým členom Základnej organizácie Slovenského zväzu záhradkárov lokalita Terasa 32-24 v Košiciach (a E. B. je jeho splnomocnený zástupca), a preto je oprávnený konať v jej mene / str. 11 a nasl. žaloby/. Od tejto skutočnosti žalobca odvodzuje svoje účastníctvo v územnom konaní, na základe ktorého došlo k povoleniu umiestnenia predmetnej stavby /str. 3, 11 žaloby/.

13. Žalobca považuje administratívne konanie, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého rozhodnutia, a aj samotné rozhodnutie za nezákonné. Žalovaný pri posúdení nároku žalobcu nepostupoval v súlade s § 6 ods. 1 a § 8 zákona o právnej pomoci a svojím rozhodnutím zasiahol do preskúmvacej kompetencie správneho súdu a prejudikoval súdne rozhodnutie, keď posúdil, že ešte len zamýšľaná žaloba o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu bude podľa ust. SSP odmietnutá /str. 4, 5 žaloby/. Žalovaný svojím postupom odoprel žalobcovi právo na súdnu ochranu, a porušil jeho práva garantované Ústavou Slovenskej republiky /str. 6, 7 žaloby/.

14. Rozhodnutie o umiestnení stavby žalobca považuje za nezákonné, nakoľko vec bola nesprávne právne posúdená, orgán verejnej správy vychádzal z nedostatočne zisteného skutkového stavu veci a došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia vo veci samej.

15. Žalobca nariadenie pojednávania nežiadal.

16. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe zo dňa 16. decembra 2024 uviedol, že správnu žalobu žalobcu považuje za nedôvodnú a napadnuté rozhodnutie za vecne správne a zákonné. Navrhol, aby správny súd správnu žalobu v celom rozsahu zamietol a žalobcu zaviazal na náhradu trov konania. Žalovaný opätovne uviedol rozhodujúce skutkové okolnosti veci, zotrval na právnych záveroch rozhodnutia o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci.

17. K žalobným dôvodom týkajúcim sa účastníctva žalobcu v územnom konaní žalovaný uviedol, že z doložených dokladov mal za preukázané, že žalobca, Slovenský záhradkársky zväz a ani Základná organizácia Slovenského záhradkárkeho zväzu neboli v postavení navrhovateľa, ktorý podal písomný návrh na vydanie rozhodnutia o umiestnení predmetnej stavby, ktorý bol podaný na stavebnom úrade dňa 04. augusta 2023; neboli účastníkmi územného konania o umiestnení stavby, výsledkom ktorého je rozhodnutie Mesta Košice, pracovisko Košice - Západ, č.: MK/A/2024/08219-22/II/SOM zo dňa 02. apríla 2024; v čase rozhodovania správneho orgánu v územnom konaní neboli vlastníkami ani podielovými spoluvlastníkmi dotknutých pozemkov.

18. Žalovaný ďalej vo svojom vyjadrení uviedol, že žalobca mienil podať aj žalobu opomenutého účastníka územného konania, a to vo vzťahu k rozhodnutiu o umiestnení stavby, v tejto súvislosti bol žalobcovi priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci rozhodnutím č. KaKE-54317/11691/2024-72210/2024 zo dňa 28. júna 2024 a určený advokát na zastupovanie. Svoju žiadosť o poskytnutie právnej pomoci odôvodnil žalobca tým, že mal byť účastníkom územného konania z dôvodu, že je užívateľom časti nehnuteľnosti - pozemku par. č. 162 nachádzajúceho sa v záhradkárskej osade Terasa a nesúhlasí s umiestnením predmetnej stavby. Navrhovatelia podľa žalobcu nie sú vlastníkami predmetnej vodovodnej prípojky, ktorá má byť na základe tohto rozhodnutia rekonštruovaná. Vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutie o umiestnení stavby bolo vydané dňa 02. apríla 2024, v predmetnej veci nedošlo k uplynutiu lehoty na podanie správnej žaloby opomenutého účastníka. Žalovaný priznaním nároku na poskytovanie právnej pomoci v konaní opomenutého účastníka žiadnym spôsobom neukrátil žalobcu na jeho právach, pričom je potrebné rozlišovať jednotlivé právne nároky, ktoré si žalobca môže uplatniť na správnom súde.

19. Žalovaný má za to, že žalobca nedoložil dôkazy na podporu svojich tvrdení, a preto je vysoké riziko bezúspešnosti vedeného súdneho sporu založeného iba na tvrdeniach žalobcu.

20. Žalovaný ďalej vo svojom vyjadrení uviedol, že účelom prijatia zákona o právnej pomoci bolo zabezpečiť prístup súdu tým žiadateľom v hmotnej núdzi, ktorým evidentne hrozí ujma na ich právach z dôvodu, že nemajú finančné prostriedky na zaplatenie právneho zastúpenia v ich veci. Skúmanie otázky možného reálneho poškodenia ich práv, resp. právom chránených záujmov súvisí s tým, či by mohli byť úspešní (s prihliadnutím na hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy) vo veciach, v ktorých žiadajú o priznanie, resp. o poskytnutie právnej pomoci. Posúdenie tejto otázky patrí do právomoci žalovaného, ktorý musí každú vec posudzovať individuálne, a to s prihliadnutím na osobitosti jednotlivých prípadov. Žalovaný však má povinnosť zaoberať sa zrejmom bezúspešnosťou sporu a len v prípade, ak konštatuje, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu (za predpokladu splnenia ostatných podmienok stanovených v § 6 ods. 1 zákona o právnej pomoci), môže priznať žiadateľovi nárok na právnu pomoc. Vzhľadom na to, že poskytovanie právnej pomoci prostredníctvom žalovaného a ním určených advokátov je hradené štátom zo štátneho rozpočtu, je nevyhnutné, aby žalovaný pri posudzovaní splnenia podmienok nároku na právnu pomoc postupoval v zmysle zákonných ustanovení, ktoré tieto podmienky upravujú. Prípady, kedy je spor považovaný za zrejme bezúspešný sú v ustanovení § 8 zákona o právnej pomoci uvedené demonštratívne, avšak na tieto prípady je žalovaný povinný prihliadať vždy. Nepriznaním nároku na poskytnutie právnej pomoci pre zrejmu bezúspešnosť sporu nezaniká možnosť žiadateľa uplatniť svoj nárok na súde, súčasne požiadať súd o oslobodenie od platenia súdneho poplatku a prípadne zväžiť, či sa neobrátí na Slovenskú advokátsku komoru so žiadosťou o informáciu o advokátoch, ktorí poskytujú bezplatnú právnu pomoc v zmysle § 24 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii. Nepriznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci znamená len to, že žiadateľovi v konkrétnom konaní nebude hradiť náklady na právne zastúpenie štát zo štátneho rozpočtu. V tejto súvislosti žalovaný poukázal na rozhodnutia súdov v obdobných prípadoch (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/48/2014 zo dňa 27. marca 2014, sp. zn. 8Sžo/249/2015, sp. zn. 3Sžo/42/2014, sp. zn. 6Sžo/36/2011).

21. Žalovaný nariadenie pojednávania nežiadal.

22. Žalobca v písomnom vyjadrení zo dňa 03. februára 2025 k vyjadreniu žalovaného zotrval na svojich predchádzajúcich vyjadreniach.

23. Žalovaný sa k vyjadreniu žalobcu, ktoré mu bolo doručené dňa 04. marca 2025, nevyjadril.

III.

Aplikované ustanovenia právnych predpisov

24. Podľa § 3 ods. 1 zákona o právnej pomoci, tento zákon sa vzťahuje na poskytovanie právnej pomoci:

- a) v občianskoprávných veciach, obchodnoprávných veciach, pracovnoprávných veciach, rodinnoprávných veciach, v konaniach o oddelení podľa osobitného predpisu, v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v týchto veciach aj v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „vnútroštátne spory“),
- b) v cezhraničných sporoch v občianskoprávných veciach, obchodnoprávných veciach, pracovnoprávných veciach a v rodinnoprávných veciach,
- c) v azylových veciach, v konaní o administratívnom vyhostení a v týchto veciach aj v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky,
- d) oznamovateľovi protispoločenskej činnosti v konaniach súvisiacich s podaním oznámenia okrem trestného konania a konania o správnom delikte, a
- e) osobe, voči ktorej bola pozastavená účinnosť pracovnoprávneho úkonu podľa osobitného predpisu v konaniach súvisiacich s podaním návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

25. Podľa § 4 ods. 1 písm. a) zákona o právnej pomoci, na účely tohto zákona je právnu pomocou poskytovanie právnych služieb osobe oprávnenej podľa tohto zákona v súvislosti s uplatňovaním jej práv, ktoré zahŕňajú najmä právne poradenstvo, pomoc pri mimosúdnych konaniach, vrátane sprostredkovania riešenia sporov formou mediácie, spisovanie podaní na súdy, zastupovanie v konaní pred súdmi a vykonávanie úkonov s tým súvisiacich a úplné alebo čiastočné uhrádzanie nákladov s tým spojených.

26. Podľa § 6 ods. 1 zákona o právnej pomoci, fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak:

- a) jej príjem nepresahuje 1,4 násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojim majetkom,
- b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslieť v peniazoch.

27. Podľa § 8 zákona o právnej pomoci, pri posudzovaní bezúspešnosti sporu centrum prihliadne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremiľčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

28. Podľa § 34 ods. 1 stavebného zákona, účastníkom územného konania je navrhovateľ, obec, ak nie je stavebným úradom príslušným na územné konanie a ten, komu toto postavenie vyplýva z osobitného predpisu.

29. Podľa § 35 ods. 1 stavebného zákona, územné konanie sa začína na písomný návrh navrhovateľa. Návrh sa doloží dokumentáciou ustanovenou vykonávacími predpismi k tomuto zákonu spracovanou oprávnenou osobou (§ 45 ods. 4), a dokladmi ustanovenými osobitnými predpismi. V návrhu sa uvedie zoznam právnických osôb a fyzických osôb, ktoré prichádzajú do úvahy ako účastníci konania a sú navrhovateľovi známi.

30. Podľa § 178 ods. 1 až 3 SSP, žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

IV.

Právne posúdenie veci správnym súdom

31. Správny súd ako súd vecne a miestne príslušný (§ 10 v spojení s § 13 ods. 1 SSP) preskúmal napadnuté rozhodnutie žalovaného ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu a z dôvodov uvedených v žalobe (§ 134 ods. 1 SSP) a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, a preto ju v súlade s § 190 SSP zamietol.

32. Správny súd vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania (v súlade s § 107 ods. 2 SSP) a rozsudok vyhlásil dňa 20. novembra 2025 (oznámenie o termíne verejného vyhlásenia rozsudku bolo zverejnené dňa 11. novembra 2025).

33. Predmetom súdneho prieskumu bolo posúdenie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaKE-54304/11687/2024-66768/2024 zo dňa 14. júna 2024, ktorým žalovaný nepriznal žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci v právnej veci o preskúmanie rozhodnutia Mesta Košice č. MK/A/2024/08219-22/II/SOM zo dňa 02. apríla 2024 z dôvodu zrejmej bezúspešnosti sporu, keď zistil, že žalobcovi chýba aktívna vecná legitímácia na podanie správnej žaloby proti uvedenému rozhodnutiu o umiestnení stavby a zároveň pred nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky.

34. Úvodom správny súd upriamuje pozornosť, že účelom zákona o poskytovaní právnej pomoci je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv. Konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci v zmysle zákona o poskytovaní právnej pomoci sa pred Centrom právnej pomoci príslušným na rozhodovanie (žalovaným) začína podaním písomnej žiadosti, ktorú podáva žiadateľ na určenom tlačive. Žiadateľ k žiadosti (alebo na výzvu Centra právnej pomoci) je povinný predložiť podklady týkajúce sa skutočností rozhodujúcich na posúdenie nároku na poskytnutie právnej pomoci, prípadne aj Centrum právnej pomoci podľa možnosti zabezpečiť doklady a iné potrebné údaje, ktoré vyžiada od štátnych

orgánov, obcí, notárov a iných právnických osôb a fyzických osôb. Následne, Centrum právnej pomoci rozhodne o žiadosti do 30 dní od doručenia žiadosti, ktorá spĺňa vyššie uvedené náležitosti.

35. Nárok fyzickej osoby na poskytovanie právnej pomoci v zmysle zákona o poskytovaní právnej pomoci nie je bezhraničný, v konaní podľa zákona o právnej pomoci je pre priznanie nároku na poskytnutie takejto pomoci nevyhnutne potrebné preukázať, aby žiadateľ o právnu pomoc splnil kumulatívne všetky zákonom stanovené podmienky pre priznanie takéhoto nároku vyplývajúce predovšetkým z ust. § 6, resp. § 6a v spojení s § 7 a § 8 zákona o právnej pomoci. Jednou zo zákonom stanovených podmienok je aj preukázanie, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu.

36. Žalovaný sa za účelom rozhodnutia o nároku fyzickej osoby na poskytnutie právnej pomoci preto musí obligatórne zaoberať otázkou zrejmej bezúspešnosti sporu, pretože bez overenia podmienky, že nejde o „zrejmu bezúspešnosť sporu“, nemožno požadovaný nárok na poskytnutie právnej pomoci priznať, a to ani v prípade, ak by žiadateľ splnil ďalšie dve podmienky uvedené v § 6 ods. 1 zákona o právnej pomoci (žiadateľ sa nachádza v stave materiálnej núdze a hodnota sporu prevyšuje minimálnu mzdu). Je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola taká jednoznačná, že je zrejma už na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť sporu, ktorá sama o sebe nevyklučuje žiadateľa z nároku na poskytnutie právnej pomoci. Zamietnutie práva na poskytovanie právnej pomoci z tohto dôvodu bude preto možné iba v jednoznačných prípadoch (záver vyplývajúci z rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6S/58/2018 zo dňa 08. júla 2021 potvrdeného rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/36/2011 zo dňa 22. augusta 2012, obdobne rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžo/55/2016 zo dňa 28. marca 2018). Rozsah posúdenia zrejmej bezúspešnosti sporu je v kompetencii žalovaného a závisí od okolností konkrétneho prípadu (záver vyplývajúci z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/36/2011 zo dňa 22. augusta 2012).

37. Žalovaný napadnuté rozhodnutie, ktorým nepriznal žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci odôvodnil tým, že v predmetnej právnej veci preskúmania rozhodnutia o umiestnení stavby, s ktorou sa žalobca na žalovaného obrátil, ide o zrejmu bezúspešnosť sporu, pričom mal za preukázané, že žalobca nebol v postavení navrhovateľa, ktorý podal písomný návrh na vydanie rozhodnutia o umiestnení predmetnej stavby zo dňa 04. augusta 2023 a nebol účastníkom územného konania o umiestnení stavby, výsledkom, ktorého je rozhodnutie o umiestnení stavby. Nakoľko na základe uvedeného žalobcu nemožno považovať za účastníka územného konania a nie je ani zainteresovanou verejnosťou, žalobcovi chýba aktívna vecná legitímácia na podanie správnej žaloby proti rozhodnutiu o umiestnení stavby. Aktívna vecná legitímácia je pritom jednou zo základných procesných podmienok, ktoré správny súd skúma počas celého konania, pričom absencia splnenia tejto základnej procesnej podmienky má za následok odmietnutie žaloby správnym súdom.

38. Správny súd v tejto súvislosti považuje za potrebné uviesť, že aktívna vecná legitímácia v podmienkach správneho súdnictva znamená, že žalobca sa správnou žalobou môže domáhať preskúmania rozhodnutia/opatrenia orgánu verejnej správy, vydaného v administratívnom konaní, ktorého bol žalobca účastníkom, a súčasne ktorým bolo rozhodnuté o právach a povinnostiach žalobcu, alebo ktorým mohol byť na svojich právach a povinnostiach (procesných či hmotnoprávných) ukrátený. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu znamená, že žalobe nemožno vyhovieť. Správny súd skúma danosť aktívnej vecnej legitímácie na strane žalobcu vždy prioritne aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta. Argumentačne podporne správny súd v uvedenom smere upriamuje pozornosť na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. IV. ÚS 242/2011-9 zo dňa 09. júna 2011, ktorého závery sú ohľadne aktívnej vecnej legitímácie aplikovateľné aj v podmienkach Správneho súdneho poriadku a podľa ktorého „Na aktívnu legitímáciu na podanie žaloby o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov.) (pozn. súdu aktuálne rozhodovanie o žalobách podľa SPP) nestačí, že žalobca bol účastníkom správneho konania (alebo sa s ním v správnom konaní malo ako s účastníkom konať), ale zároveň musel byť ako účastník správneho konania rozhodnutím, preskúmania zákonnosti ktorého sa domáha, ako aj postupom správneho orgánu na svojich právach ukrátený. Správne súdnictvo tak nie je založené na verejnej žalobe (actio popularis), ktorá by umožnila komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu.“ Obdobne tak aj Najvyšší správny súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí sp. zn. 6 Ssk/27/2022 zo dňa 29. marca 2023 uviedol, že „Rovnako musí ísť o rozhodnutie, ktorým bola fyzická,

respektíve právnická osoba ukrátená na svojich subjektívnych právach, t.j., že jej takýmto rozhodnutím/ opatrením bola spôsobená ujma, škoda, prípadne iný negatívny následok. Aktívna žalobná legitímácia v prípade ochrany subjektívnych práv teda svedčí fyzickej/právnickej osobe tvrdiacej ukrátenie na jej subjektívnych právach s tým, že aktívnu vecnú legitímáciu a jej trvanie skúma správny súd počas celého konania bez ohľadu na to, či jej nedostatok druhý účastník konania namieta, alebo nie. Na to, aby fyzická/právnická osoba bola vôbec oprávnená podať všeobecnú správnu žalobu, musia byť vo vzťahu k aktívnej vecnej legitímácii splnené všeobecne dve kumulatívne podmienky, a to jednak fyzická/právnická osoba má postavenie účastníka administratívneho konania, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie, alebo opatrenie (tu porovnaj inštitút správnej žaloby opomenutého účastníka podľa § 179 SSP) a jednak už spomínané ukrátenie na subjektívnych právach v príčinnej súvislosti s vydaním rozhodnutia, respektíve opatrenia, pričom pod pojmom subjektívne právo treba rozumieť vlastné právo, prípadne právom chránený záujem. To ďalej znamená, že všeobecnou správnu žalobou sa nemožno domáhať ochrany práv inej osoby/iných osôb. Vo vzťahu k aktívnej žalobnej legitímácii je zásadné, ako sa účinky rozhodnutia/opatrenia orgánu verejnej správy prejavili v právnej sfére žalobcu.“

39. Žalovaný záver o zrejmej bezúspešnosti sporu vyvodil aj zo skutočnosti, že rozhodnutie o umiestnení stavby, ktoré malo byť predmetom súdneho prieskumu je rozhodnutím stavebného úradu ako orgánu prvého stupňa, proti ktorému je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa oznámenia a až následne, po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov je toto rozhodnutie preskúmateľné súdom, pričom žalobca riadne opravné prostriedky voči rozhodnutiu o umiestnení stavby nevyčerpal. Žalovaný v tejto súvislosti v napadnutom rozhodnutí poukázal tiež na to, že žalobca samostatnou žiadosťou požiadal o právnu pomoc vo veci podania správnej žaloby opomenutého účastníka konania, ktorého výsledkom bolo vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby a ako následne uviedol vo vyjadrení k žalobe, žalobcovi bol nárok na poskytnutie právnej pomoci v tejto právnej veci priznaný rozhodnutím č. spisu KaKE-54317/11691/2024-72210/2024 zo dňa 28. júna 2024.

40. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, správny súd sa stotožnil so záverom žalovaného, že v tu súdnej veci sa jedná o zrejmu bezúspešnosť sporu z dôvodu, že žalobca nedisponuje aktívnou vecnou legitímáciou na súdny prieskum rozhodnutia o umiestnení stavby. Správny súd mal z administratívneho spisu za preukázané, že so žalobcom nebolo konané v územnom konaní, výsledkom ktorého bolo vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby, nakoľko nebol jeho účastníkom (okruh účastníkov územného konania vyplýva z § 34 ods. 1 stavebného zákona). Žalobca svoje účastníctvo v administratívnom konaní (resp. ani v správnom súdnom konaní) ani nijako nepreukázal a žalovanému v tejto súvislosti nepredložil žiadne ďalšie dôkazy. Navyše, v žiadosti o poskytnutie právnej pomoci a následne aj v žalobe žalobca svoj záujem o účasť na územnom konaní (a následne aj v správnom súdnom konaní) odôvodňoval bránením práv a právom chránených záujmov Základnej organizácie Slovenského zväzu záhradkárov lokalita Terasa 32-24 v Košiciach, teda subjektu odlišného od osoby žalobcu. S prihliadnutím na uvedené teda sám žalobca svoje právo na súdnu ochranu, vo vzťahu ku ktorej žiadal o poskytovanie právnej pomoci, odvodzoval od tretej osoby (pričom ani účastníctvo tejto osoby v územnom konaní nebolo pre účely rozhodovania o žiadosti žalobcu nijakým spôsobom preukázané). Zároveň považoval správny súd za nepochybné, že žalobca nie je zainteresovanou verejnosťou, ktorá by za podmienok podľa § 42 bola na podanie správnej žaloby oprávnená. Vzhľadom na uvedené správny súd dospel k záveru, že absencia aktívnej legitímácie žalobcu v prípadnom správnom súdnom konaní o preskúmanie rozhodnutia o umiestnení stavby a teda aj zrejma bezúspešnosť sporu je zjavná, odôvodňujúca zamietnutie žiadosti žalobcu o poskytovanie právnej pomoci.

41. Pokiaľ ide o povinnosť vyčerpať riadne opravné prostriedky proti rozhodnutiu, ktoré má byť následne (ako prvostupňové rozhodnutie orgánu verejnej správy) predmetom súdneho prieskumu správny súd uvádza, že nedodržanie tohto postupu má za následok, že právoplatné rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ak účastník konania pred ich právoplatnosťou nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, sú zo súdneho prieskumu správnym súdom vylúčené (§ 7 písm. a) SSP – pozn. správny súd nevzhladol v tu súdnej veci výnimku z uvedeného vyplývajúcu z § 7 písm. a) SSP text za bodkočiarkou). Uvedená skutočnosť preto podľa názoru správneho súdu taktiež odôvodňuje dôvodnosť záveru žalovaného o zrejmej bezúspešnosti sporu.

42. Je potrebné dodať, že v súvislosti s posudzovaním otázky zrejmej bezúspešnosti sporu nie je žiadúce, aby zodpovedný orgán prejedikoval možný výsledok sporu z vecnej stránky a tým zasahoval

do právomoci súdu, preto zamietnutie žiadosti o poskytnutie právnej pomoci bude prijateľné iba v zrejmých prípadoch, napr. uplynutie prekluzívnej lehoty (právny názor vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžo/55/2016 zo dňa 28. marca 2018). Správny súd je toho názoru, že zrejmé posúdenie absencie aktívnej legitímácie žalobcu a nevyčerpania riadnych opravných prostriedkov nie je zásahom do právomoci správneho súdu a naopak oprávňuje žalovaného na túto skutočnosť pri rozhodovaní o žiadosti žalobcu o poskytnutie právnej pomoci prihladať.

43. Pretože vo veci o preskúmanie rozhodnutia o umiestnení stavby, ktorú mienil žalobca viesť pred príslušným správnym súdom, bola z vyššie uvedených dôvodov identifikovaná jeho zrejma bezúspešnosť, žalobca nespĺnil jednu z troch kumulatívnych podmienok pre priznanie nároku na právnu pomoc. Nakoľko priznanie nároku na právnu pomoc v zmysle § 6 ods. 1 zákona o právnej pomoci je podmienené splnením všetkých troch zákonných podmienok, nespĺnenie hoci len jednej z týchto podmienok je dôvodom pre zamietnutie nároku na poskytnutie právnej pomoci. Z uvedeného dôvodu nebolo ďalej potrebné, aby sa žalovaný zaoberal splnením zákonných podmienok podľa § 6 ods. 1 písm. a), c) zákona o právnej pomoci.

44. Správny súd má za to, že žalovaný v predmetnom prípade dostatočne zistil skutkový stav na právne posúdenie veci, správne tento stav posúdil a v rámci zákonom danej kompetencie (nezasiahol do preskúmvacej právomoci správneho súdu a neprejudikoval tak súdne rozhodnutie) uzavrel, že žalobca, keďže nepreukázal splnenie zákonných podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci, nemá nárok na priznanie tohto nároku z dôvodu zrejmej bezúspešnosti sporu. Súd preto rozhodnutie žalovaného posúdil ako vecne správne a zákonné, a žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

45. Rozhodnutie, ktorým sa žalobcovi nepriznáva nárok na právnu pomoc neznamená, že sa mu bráni v uplatňovaní jeho práv na súde, ale len to, že mu trovy advokáta neuhradí štát zo štátneho rozpočtu, a musí ich znášať sám z vlastných zdrojov. Uvedené korešponduje s čl. 46 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého zákon ustanoví podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane, čo znamená, že toto právo je viazané na určité podmienky a nie je neobmedzené.

46. Pre úplnosť správny súd v závere dopĺňa, že z jeho vlastnej činnosti mu je známa skutočnosť, že žalobca sa domáhal právnej ochrany opomenutého účastníka vo vzťahu k rozhodnutiu o umiestnení stavby, konanie ktoré bolo na správnom súde vedené pod sp. zn. 5S/73/2024, pričom uznesením zo dňa 08. apríla 2025 správny súd žalobu odmietol podľa § 98 ods. 1 písm. e) SSP ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

47. O trovách konania rozhodol súd podľa § 167 a nasl. SSP tak, že účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania, pretože žalobca nemal vo veci celkom ani sčasti úspech, a preto nemá právo na náhradu trov konania, a žalovanému voči žalobcovi nevznikli dôvodne vynaložené trovy konania, ktoré by bolo možné od žalobcu spravodlivo požadovať.

48. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Správneho súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná kasačná sťažnosť, ktorú možno podať na Správnom súde v Košiciach v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia správneho súdu (§ 443 ods. 1 v spojení s § 444 ods. 1 SSP). Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť (§ 443 ods. 5 SSP).

V kasačnej sťažnosti sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 SSP uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy napadnuté rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva (ďalej len „sťažnostné body“) a návrh výroku rozhodnutia. Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti (§ 445 ods. 1, 2 SSP).

Kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že správny súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že

- a) na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu,
- c) účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred správnym súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie,
- e) vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený správny súd,
- f) nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- g) rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci,
- h) sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu,
- i) nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo
- j) podanie bolo nezákonne odmietnuté.

Sťažnostné body podľa písm. g) až i) sťažovateľ vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podanie pred správnym súdom (§ 440 ods. 1, 2 SSP).

Sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Tieto povinnosti neplatia, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa; ak ide o konanie o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c) a d) SSP; ak je žalovaným Centrum právnej pomoci (§ 449 ods. 1, 2 SSP).